

BERG 2022

THREE TALES

středa 9. listopadu 2022

20:00

Divadlo Archa

Steve Reich & Beryl Korot
Three Tales / Tři příběhy

I. Hindenburg

It could not have been a technical matter – Nibelung Zeppelin – A very impressive thing to see – I couldn't understand it

Nemohla to být technická závada – Nibelung Zeppelin – Nesmírně působivá na pohled – Nechápal jsem to

II. Bikini

In the air I – The atoll I – On the ships I – In the air II – The atoll II – On the ships II – In the air III – The atoll III – On the ships III – Coda

Ve vzduchu I – Atol I – Na lodích II – Ve vzduchu II – Atol II – Na lodích II – Ve vzduchu III – Atol III – Na lodích III – Coda

III. Dolly

Cloning – Dolly – Human body machine – Darwin – Interlude – Robots/Cyborgs/Immortality

Klonování – Dolly – Stroj lidského těla – Darwin – Interludium – Roboti/Kyborgové/Nesmrtelnost

Veronika Vítová, Alice Bauer, Vojtěch Semerád, Ondřej Benek, Tomáš Lajtkep – zpěv
Peter Vrábel – dirigent

Orchestr BERG

Jana Kubánková a Anna Romanovská Fliegerová – housle, Jakub Kocna – viola, Helena Velická – violoncello, Stanislav Gallin a Jana Vychodilová – klavíry, Martin Opršál, Oleg Sokolov, Tibor Adamský, Radek Doležal – bicí nástroje

Eliška Bejčková – zvukový design a technická podpora, Jiří Lukeš – technická podpora

Beryl Korot [*1945] je průkopnicí v oblasti videoartu a vícekanálových vizuálních kompozic. Při jejich vytváření využila mj. struktury uplatňované při tkaní textilních vzorů na tkalcovském stavu, a spojila tak tradice s novými technologiemi. Lineární struktury – linky a mřížkové osnovy – využívá i v kresbách, malbách a tkaných objektech. Zaměřuje se na zviditelňování průsečíků paměti a historie, jazyka a myšlenky, technologií a fyzické práce, zkoumá druhy práce považované za typicky ženské. Mezi její nejvýznamnější práce patří vícekanálové videoinstalace Dachau, 1974 nebo pětice videí Text a komentář [1976–1977] doplněná o tapiserie a obrázkové partitury / scénáře. Považuje tkalcovský stav za první počítač na světě, za předchůdce moderních výpočetních a komunikačních technologií. Její díla byla

vystavena mj. ve Whitney Museum a MoMA [New York], Muzeu královny Sofie [Madrid], Tate Modern [Londýn], v Německém historickém muzeu [Berlín], na veletrzích Art Basel, Documenta Kassel a na mnoha dalších místech. Jsou v soukromých i veřejných sbírkách [MoMA, Tate Modern, Sol LeWitt Collection, Thoma Art Foundation a dalších]. Korot byla jedním ze zakladatelů a redaktorů časopisu *Radical Software* [1970–1974], první publikace zabývající se technickými a formálními možnostmi videa jako nového media. Je také spoluautorkou antologie *Video Art* [1976]. V úzké spolupráci se skladatelem Stevem Reichem vnesla videoinstalace do divadelního kontextu, výsledkem jsou celovečerní díla *The Cave / Jeskyně* [1993] a *Three Tales* [2002]. Žije a pracuje v New Yorku, ve svém rodném městě.

Ve spojení se jménem amerického skladatele **Steva Reicha** [*1936] se nešetří superlativy typu „největší žijící skladatel“. Tento americký minimalista, současník obdobně zaměřeného Phila Glasse [společně se krátce živil jako stěhováci] nebo Terry Rileyho [Reich navrhl interpretační řešení pro Rileyho ikonickou skladbu *In C*], nejprve vystudoval filosofii. Teprve pak se začal věnovat hudbě, mezi jeho pedagogy patřili i Darius Milhaud nebo Luciano Berio. Reichův hudební jazyk je přímočarý a poměrně snadno rozeznatelný, je mu vlastní pregnantní a vytrvalý puls kombinovaný se specifickou hudební barevností, s oblibou pracuje s nahrávkami lidské řeči. Repetitivností dosahuje až stavů meditace, a to jak u hudebníků, tak u publika. Nejvýznamnější Reichova díla jsou snadno dostupná i na youtube. Patří mezi ně *It's gonna rain* [zvuková koláž vytvořená zasmyčkováním autentické nahrávky pouličního skladatele, 1965], konceptuální *Piano Phase* [1967], *Pendulum Music* [využívá „vazbení“ mikrofonů a reproduktorů, 1968], *Clapping Music* [jediným hudebním nástrojem je tleskání, 1972], celovečerní *Music for 18 Musicians* [1974–1976], *Tehillim* [na texty biblických žalmů, 1981], *Electric Counterpoint* [kombinace mnohovrstevné nahrávky s živým interpretem pro kytaristu Pata Methenyho, 1987], *Different Trains* [smyčkový kvartet s nahrávkami vzpomínek se vyrovnává s holokaustem, 1988], *City Life* [kompozice pro velký ansámbl, v níž zní z nahrávky také zvuky New Yorku, 1995] nebo dokumentární videoopery *Jeskyně* [*The Cave*, 1993] a dnes uváděné *Tři příběhy / Three Tales* [1998–2002]. Steve Reich se narodil v New Yorku, kde i dnes žije a tvoří. Dosud poslední dílo *Traveler's Prayer* pro ansámbl a zpěváky vzniklo v době covidové uzávěry na společnou objednávku sedmi institucí z celého světa a mělo premiéru v roce 2021 v Amsterdamu. Letos v březnu vyšla pod názvem *Conversations* kniha rozhovorů Steva Reicha s řadou jeho slavných spolupracovníků.

www.stevereich.com

DIVADLO MYŠLENEK

Steve Reich a Beryl Korot o opeře *Tři příběhy / Three Tales*

Rozhovor vedl David Allenby, 2002

Jak vznikla myšlenka na vytvoření *Tří příběhů*?

SR Po premiéře *Jeskyně* [*The Cave*] v roce 1993 se nás Dr. Klaus Peter Ker, který dílo objednal pro Vídeňský festival, zeptal, zda bychom neuvažovali o díle pojednávajícím o 20. století. Jedna z prvních věcí, která nám okamžitě vytanula na mysl, byla skutečnost, že technologie ovlivňují 20. století více než jakékoli jiné výsledky lidské činnosti. To by však samo o sobě jako materiál pro hudebně-dramatické dílo nestačilo – potřebovali jsme nějaké události, nějaké mezníky ze začátku, poloviny a konce století, které by posloužily jako symbol tohoto období a jeho technologií.

Relativně brzy nás napadla havárie Hindenburgu. Výbuch a zhroucení vzducholodi v New Jersey v roce 1937 předznamenal konec jedné neúspěšné technologie. Byla to také první velká katastrofa, která byla nafilmována. Ohromná, vodíkem naplněná vzducholod' s obrovskými svastikami na ocasech, vznášející se nad Manhattanem, a její vznícení nad New Jersey, to byl těsně před vypuknutím druhé světové války nezapomenutelný výjev.

Atomová bomba byla v mnoha ohledech emblematickou technologií století. Lidé poprvé vyvinuli zařízení, kterým mohli zničit planetu. Výbuchy v Hirošimě a Nagasaki se zdály být

dostatečně zdokumentovány. Dohodli jsme se tedy, že se soustředíme na jaderné zkoušky na Bikini v letech 1946 až 1952, které signalizovaly konec druhé světové války a začátek války studené. Tyto testy svedly dohromady nejdůmyslnější špičkové technologie, jaké v té době na Zemi existovaly, a jeden z nejméně technicky vyspělých národů světa – obyvatelé atolu Bikini, který je součástí Marshallových ostrovů v Tichém oceánu.

Pro třetí příběh jsme se spontánně rozhodli v roce 1997, kdy byla naklonována ovce Dolly. Podívali jsme se jeden na druhého a řekli si: „To je ono!“ Je to úplně jiná technologie, založená na medicíně a biologii, technologie naznačující, jak by mohl vypadat život v 21. století.

BK Na rozdíl od prvních dvou dějství se *Dolly* navíc zaměřuje dovnitř, na nás, na vliv technologie na naše fyzická těla. Také symbolizuje celou řadu sporných otázek, týkajících se dopadu technologií na naše tělo, a to nejen v důsledku manipulace s jeho základní formou, ale také v souvislosti s implantací technologií do lidského organismu.

Jak se do Vaší tvůrčí práce promítly Vaše osobní zkušenosti s technologiemi?

BK Už na začátku 70. let, kdy jsem se začala věnovat vícekanálové technice, jsem hledala inspiraci pro programování vícekanálového videozáznamu v ručním tkalcovském stavu. Tkalcovský stav byl koneckonců nejstarší programovací nástroj a poskytl mi velmi užitečné představy o způsobu programování vícenásobných zobrazení. Vždy jsem měla ráda napětí mezi prací s moderními technologiemi a přemýšlením o starších nástrojích, které jim předcházely, a tyto nástroje mi sloužily jako zdroj užitečných poznatků. Rovněž mě vždy zajímaly pozitivní i negativní stránky technologií, které se týkají našich životů. Na dopady médií na společenské a kulturní prostředí, v němž žijeme, se také soustředil časopis *Radical Software*, který jsem spoluredigovala v roce 1970. Tato dvojsečná zbraň přínosů a ztrát vyplývajících z každé nové technologie, která se stává součástí našich životů, je i jedním z podtextů *Tří příběhů*.

SR Když jsem v 60. letech poprvé začal pracovat s magnetofonovým páskem, bylo nesmírně zajímavé postupně měnit fázové vztahy mezi dvěma stejnými záznamovými smyčkami. Tak vznikly skladby *It's Gonna Rain* a *Come Out*. Docela brzy jsem si uvědomil, že pokud by se to mělo týkat jen strojů, nestálo by to za další úsilí. Pak jsem s úžasem zjistil, že takovou postupnou změnu fáze mohou vytvořit, když spolu s jiným hudebníkem zahrajeme na dva klavíry, což vedlo k *Piano Phase*. Fázování samo o sobě je skutečně pouze obměna kánonické techniky, s flexibilní rytmickou vzdáleností mezi dvěma a více hlasy. I když elektronika něco naznačila, až spojení s živou hudební tradicí učinilo tento podnět plodným a hodným pozornosti. Právě teď mě láká vytváření hudby s digitálními samplery reprodukováné mluvy a zvukových záznamů jako součástí videoopery, zároveň však nezamýšlím použít syntezátory jako náhradu tradičních nástrojů. Také si myslím, že pro práci s technologiemi, jako ve *Třech příbězích*, potřebuji zkomponovat jedno, dvě nebo více děl, a to výlučně pro akustické nástroje a hlasy.

Spatřujete ve využití důmyslných audio a video technologií rozpor zpochybňující roli technologií? Radí nám *Tří příběhy*, abychom se od technologií odvrátili?

SR Odpověď je „ne“ na obě otázky. Pokud se chcete něco dozvědět třeba o nějakém typu auta nebo nějakém léčebném postupu, zajdete za někým, kdo vám dokáže vysvětlit, co je na nich dobré a co méně dobré. Nežádáte o radu někoho, kdo o nich nic neví a nemá s nimi žádné zkušenosti. Toto dílo si vyžadovalo umělce, kteří mají k technologiím citový vztah, vyplývající z mnohaleté zkušenosti.

Pokud jde o negativní postoj vůči technologiím, Beryl a já využíváme technologie a vychutnáváme si využívání technologií nutných k tomu, aby to fungovalo, a také jsme je už použili dříve v *Jeskyni*. Počítače, videozáznam, samplery atd. jsou nedílnou součástí naší kultury. Používají se k vytváření naší lidové hudby – rock and rollu. Bylo by tedy podivné, kdyby umělci tyto technologie nevyužívali i v hudebním divadle.

My zkoumáme různé lidské přístupy k technologiím. V případě *Hindenburgu* a *Bikini* lze cítit

bezvýhradnou víru v „postupující pokrok“, která byla příznačná pro příslušná období. V *Dolly* zase diváci vidí a slyší samotné vědce, z nichž každý zaujímá výrazně odlišný postoj k tomu, co dělá. Pak lidé dospějí k vlastním závěrům ohledně charakterů a záměrů těchto vědců a jedné náboženské osobnosti.

BK Dříve trvalo stovky let, než se nějaká technologie vyvinula a měla jistý dopad. Nyní to trvá jen desetiletí, nebo i kratší dobu [stačí pomyslet na internet]. Když se pracovní nástroje tak rychle objevují a zdokonalují, a stávají se všeobecně dostupnými, jejich fyzické a sociální dopady na naše životy jsou transformativní, a my tyto dopady můžeme jen minimálně ovlivnit. Je to součást naší evoluce? Máme to pod kontrolou? A můžeme? Měli jsme to vůbec někdy pod kontrolou? Bill Joy naznačuje, že nemáme žádné brzdy. Adin Steinsaltz říká „Adamův hřích jezení ... Příliš spěchal.“

„Příliš spěchal.“ Co to znamená?

SR Myšlenka, že Adam příliš spěchal, pochází z knihy Zohar, stěžejného spisu židovského mysticismu. V Tóře není žádná zmínka o tom, jaké ovoce Adam a Eva pojedli. Jablko není v tomto učení nikde, ani jednou zmíněno. Talmud naznačuje tři možnosti: fík, hroznové víno a pšenici. Fík má jasné sexuální implikace, hroznové víno slouží k výrobě vína, které dokáže změnit vědomí, a pšenice je základní plodina zemědělství, které umožnilo zakládání měst a posléze vznik všech našich technologií. Adam a Eva byli stvořeni šestého dne od počátku světa a podle Zoharu zakázané ovoce pojedli jen dvě hodiny před západem slunce, tedy začátkem Šabatu. Pokud by počkali, byli by bývali měli možnost blahořečit Šabatu vínem, pak chlebem, a poté si spokojeně užívat manželství, což je zvláště doporučováno právě během Šabatu. Zakázané ovoce by tak bylo bývalo povoleno ve správném kontextu.

Jak se liší technologie použité v *Jeskyňi* a *Třech příbězích*?

BK Rozdíl mezi nimi je obrovský. Dva či tři roky po dokončení *Jeskyňe* už bylo možné pořídit si počítač a pracovat s programy, které dokázaly kombinovat fotografii, film, video a kresbu, a to všechno v rámci jednoho obrazu. *Tři příběhy* probíhají na jediné obrazovce, zatímco v *Jeskyňi* všechny spleťlosti pocházely ze vztahů mezi obrazy a načasováním těchto obrazů na pěti různých promítacích plochách. Stále nevycházím z úžasu nad tím, že umělec dnes může pracovat na počítači, vložit do něj surový materiál pro své dílo a pak hotové dílo přenést na kazetový přehrávač vedle počítače, a nakonec vše předat promítači jako hotový produkt pro představení. Máte-li k dispozici dostatečně výkonné nástroje, můžete sám doma vytvořit celé dílo bez toho, abyste vůbec vstal ze židle.

Během práce jsem také vyvinula techniky, které umožňují vytvořit odstup od dokumentárního zdrojového materiálu. Například u *Bikini* jsem proměnila původní živý záznam obyvatel ostrova na fotografie, pak jsem tyto filmové fotografie malířsky zpracovala a nakonec je animovala v nové frekvenci, odlišné od obvyklých 30 snímků za vteřinu. Výsledkem je výrazně rozdílný pocit, než jaký máte při sledování běžného pomalého pohybu, což umisťuje dokumentární materiál do nového kontextu. To byl také můj záměr během celého pracovního procesu.

SR V *Jeskyňi*, stejně jako v *Různých vlacích* [*Different Trains*], jsem přesně sledoval řeč lidí – psal jsem tak, jak mluvili. Jelikož tam bylo množství krátkých ukázek hovoru, výsledkem byla neustálá změna tóniny a tempa, a proto je to, zvláště v případě *Jeskyňe*, náročné na hraní a často to postrádá rytmickou hybnost. U *Tří příběhů* jsem si pomyslel – dobrá, prima la musica. Hudební stránka [v protikladu ke vzorkům] bude mít převahu a zvukové ukázky se upraví tak, aby se hodily k hudbě. To umožňuje hudebníkům rozvinout určitou hybnou sílu v jednom tempu na delší dobu, jak je tomu ve většině mých skladeb. Zároveň mi to dovoluje regulovat celkový harmonický rytmus hudby a tomu přizpůsobit zvukové ukázky. To se obzvláště týká tohoto díla, které se, především v části *Dolly*, zabývá tím, jak pomocí technologií začínáme měnit lidská těla.

Rovněž zde využívám dvě nové metody, o kterých jsem původně uvažoval už v 60. letech, ale teprve nedávno se staly technicky proveditelné. Té první říkám zpomalený zvuk a

znamená zpomalení mluveného nebo jiného zvuku beze změny výšky nebo barvy tónu. Druhá je ekvivalentem zmrazeného záběru ve filmu. Zatímco jeden z dotazovaných mluví na videopásku, prodloužím v čase jednu samohlásku, takže se z ní stane jakási akustická kondenzační stopa a vlastně součást harmonie. Znamená to také, že to, o čem dotyčný účastník rozhovoru mluvil, samotná myšlenka, se spolu s tou samohláskou prodlouží, což samozřejmě zintenzivní něco, co se děje s řečí a myšlenkami v našem životě.

Po uvedení *Hindenburgu* jako samostatného díla v roce 1998 jste v něm provedli určité změny.

SR Ano, *Hindenburg* měl původně pět obrazů, nyní má čtyři. Druhá scéna byla o generálu Hindenburgovi osobně a vedla k Hitlerovi a pálení knih. Bylo to však příliš pracné a těžkopádné, tak jsme to vyškrtli. Následující krátká scéna, nazvaná „Nibelung Zeppelin“, je hudební přepracování úderného wagnerovského leitmotivu z *Prstenu*, provázející záběry německých dělníků montujících v roce 1935 ve Friedrichshafenu vzducholod' Zeppelin. Hudba přebírá nibelungovský leitmotiv z Wagnerova *Zlata Rýna*, který používá jako opakovaný model hraný proti sobě v kánonických variacích. Wagnerova dominantní prodlevová harmonie [transponovaná z b moll do f moll] je také udržena a prodloužena. Na konci vidíte obrovskou dokončenou vzducholod' se svastikami na ocasech, pýchu nacistického Německa, která mnoha způsoby naplňovala Wagnerovy ideály. Tato scéna tedy nepřímou pokrývá nacistickou éru bez toho, aby se jí jakkoli přímo zabývala. První scéna byla také zhuštěna, takže *Hindenburg* byl zkrácen z 24 na 16 minut.

BK Jen malé odbočení: když Steve uvažoval o přepracování Wagnerova leitmotivu, přišel mi na mysl taneční soubor Judson Dance Troupe ze 60. let. Dívala jsem se na ty archivní materiály s dělníky budujícími Hindenburg, které jsem shromáždila v Národním archivu v College Park v Marylandu. Ohromila mě neuvěřitelná elegance a tanečnost dělníků, věnujících se svým každodenním činnostem, zejména několika mužů šplhajících a pohybujeících se po lešení. A tak jsem je v původním filmovém materiálu skryla, obrázek za obrázkem, a poté zhudebnila. Myslím si, že toto spojení dvou nejméně pravděpodobných vlivů je jedním z vrcholných momentů tohoto díla.

Pokud jde o *Bikini*, jakou vidíte souvislost mezi zkouškami jaderné bomby a biblickými příběhy o stvoření člověka a Rajské zahradě?

SR Hlavní zpravodaj deníku New York Times, který během těchto zkoušek sloužil na Bikini, napsal, že spatřil obrovský strom – Strom poznání – s ovocem z částic alfa a beta. Atomová bomba byla vynález, pomocí něhož mohlo lidstvo zničit celou svou planetu a který vyvolal náboženské představy. Fyzik Robert Oppenheimer citoval z knihy Bhagavadgíta o tom, jak jsme se stali podobnými Šivovi, schopnými zničit svět. Rozhodli jsme se předložit části naší biblické tradice, která se zabývá stvořením člověka, s cílem získat jasnější pohled na danou situaci. Příběhy jsou vlastně dva. První z nich je důvěrně známý mnoha lidem – popisuje, jak Bůh stvořil současně muže i ženu a řekl jim, ať panují nad ptactvem a zvířaty, nade vším živým na Zemi. Přečtete-li si dnešní úvahy některých sociálních kritiků, zjistíte, že toto tvrzení využívají k pokárání nás obyvatel Západu – je samozřejmě, že budeme znásilňovat Zemi, protože kniha Genesis nám říká, že jsme vládci nade vším živým. Tito kritici však bohužel přehlížejí skutečnost, že text pokračuje a celý příběh je převyprávěn ještě jednou.

BK Tyto dva příběhy o stvoření v knize Genesis popisují dva typy lidských bytostí, které do různé míry představují nás všechny. V prvním příběhu jsou muž a žena stvořeni současně a získají nadvládu nad zemí a vším živým. Ve druhém je muž vytvořen z prachu země a žena z jeho žebra. Jsou umístěni v Rajské zahradě, aby ji „obdělávali a střežili“ – to je tedy ten pokornější typ lidské bytosti. V událostech, které vedly ke vzniku situace na Bikini v roce 1946, člověk vládce přistoupil k pokornému člověku a požádal ho [spíše mu sdělil], aby obětoval svůj domov v zájmu lidstva. Obyvatelé Bikini jsou paradigmatickým pro překerní situaci všech vysídlenců, těch v minulosti i současnosti, kteří se nemohou vrátit do své milované vlasti. Tyto dvě stránky lidstva představují pokračující zápas, jak ten probíhající uvnitř jednotlivých lidských bytostí, tak boj navzájem mezi jednotlivými národy.

SR Máme převahu, a proto i odpovědnost, ať se nám to líbí nebo ne. Zároveň však trpíme nemocemi, umíráme, pochybujeme sami o sobě, plně si neuvědomujeme svůj význam ve vesmíru – ale není to proto, že bychom neměli dostatek vědeckých znalostí.

Klonovaná ovce Dolly nás přenesení až na konec 20. století.

SR Klonování symbolizuje všechny ty biologické procedury a digitální přístroje, jejichž prostřednictvím nyní začínáme manipulovat lidským tělem. Možností je nekonečné množství a nabízí se otázka, zda jsme my, lidé, pro něco takového ty pravé bytosti. Právě nad tím, a také nad náboženským prostředím, z něhož pocházíme, se část *Dolly* zamýšlí.

Jeden z účastníků rozhovoru v *Dolly* říká: „Je to náboženská válka, je to válka mezi náboženstvími“. Na co naráží?

SR Bohužel někteří lidé si mysleli, že odkazuje na konflikt mezi kreacionisty a Darwinem, který začal skoro před stoletím. Ve skutečnosti však poukázal na to, že sám „darwinismus“ se stává jakýmsi vědeckým náboženstvím, které údajně vysvětluje absolutně všechno a které stojí proti jakémukoli spirituálnímu světonázoru, ať již jde o judaismus, křesťanství, islám, hinduismus, buddhismus, taoismus a další.

Pro mě, stejně jako pro mnoho dalších lidí, mezi náboženstvím a vědou neexistuje žádný výrazný rozpor. Věda zkoumá charakter fyzického světa. Náboženství se snaží přijít na to, jak bychom se měli chovat jako lidské bytosti. Když řeknu něco vědecky, jako třeba „Tato kniha váží jednu libru“, můžeme tu knihu položit na váhu a ověřit, zda je to pravda nebo nepravda. Když řeknu „Přírodní zákony jsou projevem boží vůle“, neexistuje nic myslitelného, co by někdy toto tvrzení dokázalo nebo vyvrátilo. Nehledám důkazy. Vyjadřuji postoj, který naznačuje, že život je posvátný.

Tím, že hlavní složkou *Dolly* jsou „mluvící hlavy“, se vlastně dostáváme blíž k divadelnímu světu lidských charakterů. Ale o jaký druh divadla zde jde?

BK Náš soukromý podtitul tohoto díla je „Dva příběhy a rozhovor“. Je to divadlo myšlenek. Stejně jako u *Jeskyně* jsme použili jen velmi malé procento všeho nahraného materiálu. Část nahrávky velice zajímavého rozhovoru se tak nedostala do finálního střihu. Někdy nám o prezentaci myšlenek nešlo, jindy se něco nehodilo k ostatním odpovědím, které jsme editovali. Někdy zase někdo poskytl fantastickou odpověď, ale pokud nevyslovil svá slova určitým způsobem, nebo nezněl přesvědčivě, nedostal se do naší konečné úpravy. Takže svým způsobem byli dotazovaní obsazováni jako herci. Video nabízí obrazovou akci i divadelní výpravu, které jsou během představení zdůrazněny nebo důvtipně upraveny režisérem Nickem Manganem, světelným designérem Mattem Freyem a tvůrcem kostýmů Anitou Yavitch. Účinkující jsou celkem statičtí a působí jako obraz, avšak dodávají živou přítomnost, která se současně rozšiřuje do živého prostoru a podtrhuje to, co je na obrazovce. Nejde o divadlo s velkým D, usilující o klasickou formu opery nebo dramatu. Divadlo tu vlastně slouží obrazu a hudbě.

SR Hlavní divadelní děj probíhá na promítací ploše. Zpěváci fungují jako sbor a odrážejí akci na obrazovce. Každé ze tří dějství nejen vypadá a zní jako jeho historické období, každé z nich je formálně uspořádáno docela jinak, tak, aby toto období komentovalo. *Hindenburg* se skládá ze čtyř scén, mezi nimiž jsou krátké pauzy, které byly v té době více či méně běžné. Část *Bikini* v původním pojetí Beryl zahrnuje tři obrazově-hudební „bloky“, které se třikrát opakují jako jakási meditace s kodou na závěr. Nejsou tu žádné pauzy. Formální schéma *Dolly* je mnohem těžší. Probíhá nonstop, přičemž jisté materiály se opakovaně objevují bez nějakého jasně rozeznatelného vzorce. Hudebně by se dalo říct, že *Dolly* je jakési volné rondo. Forma jednotlivých dějství odráží historické období, které líčí.

Pokud se týče „mluvících hlav“ v *Dolly*, pro interview jsme vybrali významné vědce, působící na Massachusettském technologickém institutu a v Oxfordu. Všichni jsou vysoce uznávaní odborníci ve svých oborech, kteří mluví o svých činnostech a teoriích. Od samého začátku je jasné, že jsou to rozdílné osobnosti, jejichž charaktery se během rozhovoru stále více odkrývají. Melodika mluvy těchto význačných vědců poskytuje dramatická

odhalení prostřednictvím slovního přednesu. Způsob, jakým věci prezentují, a snad ještě více jejich schopnost pokory, prozrazují různé přístupy v rámci této vědecké komunity.

Ovlivní právě dokončené dílo *Tři příběhy* nějak Vaše plány do budoucna?

BK V 80. letech jsem zanechala video a začala se věnovat výtvarnému umění. Jak už jsem zmínila, po *Jesyni*, tedy po roce 1996, jsem poprvé uměla kombinovat mnoho různých prvků, film – fotografii – video – text, v rámci jednoho snímku, místo práce s vícekanálovou formou, kterou se zabývám od začátku 70. let. Při práci na *Třech příbězích*, kdy se jediný obraz skládá z mnoha různých zdrojů, mi přišlo na mysl, nebo se jen krátce objevilo, mnoho myšlenek, které jsem nemohla rozvinout kvůli potřebám tohoto díla. Těším se, až tyto obrazové nápady rozpracuji, vytvořím mnohem kratší, vizuálně intenzivnější díla, která si představuji jako videomalby.

SR Nejdříve musím složit nějaká čistě hudební díla, což jsem také udělal po *Jesyni* a po dokončení *Hindenburgu*. Je to jakýsi pracovní rytmus, který jsem si nedávno vypěstoval, rytmus, který mi vyhovuje a udržuje mou energii na určité úrovni. Hudební divadlo, pak čistá hudba, pak zase zpátky k hudebnímu divadlu. Uvidíme. Myslím, že využití samplování a videa v opeře a hudebním divadle podle všeho narůstá. Je to jednoduše poctivé vyjádření života, který nyní žijeme. „Nadčasové“ hudební divadlo vlastně vždy odráželo svůj čas a místo.

TEXT CELÉHO LIBRETA OPERY THREE TALES NAJDETE NÍŽE

Peter Vrábel je slovenský dirigent, který žije a pracuje v Praze. V roce 1995 založil Orchester BERG a určil jeho hudební směřování – díky němu je dnes tento orchestr oceňován jako jedinečný interpret hudby 20. století a hudby soudobé. Spolupracuje se soudobou českou skladatelskou špičkou a vytváří inspirativní tvůrčí prostor pro vynikající umělce mladé generace. Je držitelem Ceny Gideona Kleina. Za svoji práci s Orchestrem BERG získal v roce 2010 od České hudební rady / UNESCO ocenění za zásluhy o kvalitu a šíření české hudby.

Orchester BERG je špičkové české těleso, které již řadu let přináší svěží vítr na českou hudební scénu – uvádí inovativní a zároveň divácky atraktivní projekty kombinující současnou hudbu s tancem, filmem, divadlem, projekcemi apod. Je průkopníkem uvádění současné hudby mimo tradiční sály – od roku 2005 vystoupil v celé řadě industriálních objektů i v rozestavěné stanici pražského metra. Jednou z nejvýznamnějších aktivit orchestru je podpora českých skladatelů především mladé generace. Za dobu své existence objednal a ve světové premiéře uvedl více než dvě stovky nových děl. V českých premiérách také představuje tvorbu těch nejvýznamnějších zahraničních skladatelů, mimo jiné i hudební divadlo Schwarz auf Weiss Heiner Goebbels, hudebně filmový kus Up-close Michela van der Aa, unikátní celovečerní kompozici In vain Georga Friedricha Haase nebo legendární dílo Györgye Ligetiho Poème symphonique pro 100 metronomů. Orchester BERG uvedl celou řadu vlastních originálních projektů, například ve spolupráci s tanečnicí 420PEOPLE, režisérkou Petrou Tejnorovou, choreografkou Mirkou Eliášovou nebo režisérským duem SKUTR. Spolupracuje s nejvýznamnějšími českými kulturními organizacemi, mezi nimiž jsou například Centrum současného umění DOX, Divadlo Archa, Národní divadlo, festivaly Struny podzimu, Pražské jaro, Hudební fórum Hradec Králové ad. Věnuje se také edukativním aktivitám pro všechny věkové kategorie. V roce 2020 měl oslavit 20. sezónu. Je čerstvým držitelem prestižní ceny Prix Italia 2021 za projekt Hudba k siréně.

www.berg.cz

SRDEČNĚ ZVEME NA POSLEDNÍ AKCI LETOŠNÍ SEZÓNY!

SPOLU – LETEM SVĚTEM

pondělí 5. prosince 2022 v 19:30 | Studio Hrdinů

Petr Wajsar – nová skladba [světová premiéra]
Mauricio Kagel – Die Stücke der Windrose / výběr

Gabriela Vermelho – hlas
Orchestr BERG & Peter Vrábek – dirigent

Novinku Petra Wajsara inspirovaly zvuky jeho malého syna Daníka. Do různých koutů světa se podíváme s Mauricio Kagelem, který svou košatou sérii „Kusy větrné růžice“ napsal pro „salónní orchestr“. Zvláště si dal záležet na mimořádně pestrém instrumentáři bicích nástrojů, takže je na co se těšit!

POSLEDNÍ LETOŠNÍ REPRÍZA USPĚŠNÉHO PŘEDSTAVENÍ!

INspiraCe | ... hudba & pohyb

Orchestr BERG & 420PEOPLE & Divadlo Archa

pátek 2. prosince 2022, 20:00, Divadlo Archa

Společný projekt 420PEOPLE a Orchestru BERG v Divadle Archa propojuje intenzivní taneční a hudební akci. V unikátním, energií nabitým představení se mísí minimalismus, beatbox, dubstep a současný tanec. To vše podtrhuje nápaditá scénografie a působivý light design.

Prvotní impulz a volnou inspiraci choreografce Sylvě Šafkové a skladateli Tomáši Reindlovi poskytla kultovní skladba In C amerického minimalisty Terryho Rileyho.

„... prožijte čistý rozhovor pohybu a zvuku ... INspiraCe je jako choreografické sochařství!“
[Lucie Kocourková, OperaPlus]

choreografie: Sylva Šafková, hudba: Tomáš Reindl / Omnion, scénografie & kostýmy: Anna Chrtková, světelný design: Martin Špetlík
účinkují: 420PEOPLE, Orchester BERG & Tomáš Reindl / Omnion

Toto představení není součástí abonentní sezóny, je ale možné na ně využít POUKÁZKY.

ABONENTNÍ VSTUPENKY NA PŘÍŠTÍ SEZÓNU – V PRODEJI OD 9. LISTOPADU!

8 VEČERŮ OD BŘEZNA DO PROSINCE 2023

DARUJTE SOBĚ NEBO SVÝM BLÍZKÝM ZÁŽITKY NA CELÝ PŘÍŠTÍ ROK

A NAVÍC ZÍSKÁTE SPOUSTU VÝHOD...

- 8 večerů za cenu 6 [abonentka pro dva] nebo 7 [pro jednoho]
- rezervovaná místa
- poukázky pro přátele
- Nemůžete dorazit? Vratíme Vám až dvakrát za sezónu 50 % z ceny vstupného!

DO 15. PROSINCE S VÁNOČNÍM DÁRKEM!

Sezóna začíná v pondělí 13. března 2023, přehled všech koncertů najdete na našem webu.

**THREE TALES
LIBRETO**

HINDENBURG

Scéna 1

Nemohla to být technická závada

Titulek v New York Times 7. května 1937 – bubnování: **Hindenburg shořel při havárii na letišti Lakehurst, potvrzeno 21 mrtvých, 12 nezvěstných, 64 zachráněných.**

3 tenory: ***Nemohla to být technická závada***

Titulek: **Německý velvyslanec Dr. Hans Luther uvedl, že v důsledku katastrofy svět nesmí ztratit víru v říditelné vzducholodi, a dodal, že příčinou nemohla být technická závada.**

Rozhlasový reportér Herb Morrison: **Zableskla se, zableskla se, a nyní se řítí k zemi, děsivě se řítí k zemi. Vznítla se, vznítla se. Natoč to, Scotty! Natoč to, Scotty!**

Zableskla se, zableskla se, a nyní se řítí k zemi. Vznítla se, vznítla se. Ach, obrovský plamen. Natoč to, natoč to, Scotty!

Vznítla se, vznítla se. Natoč to, Scotty! Zableskla se a řítí se k zemi, zableskla se. Děsivě se řítí k zemi. Natoč to, natoč to, Scotty.

Zachvátily, zachvátily ji plameny, plameny. Zableskla se, zableskla se a řítí se k zemi.

Ach, vzplanula. Děsivě se řítí k zemi. Natoč to, natoč to, Scotty!

Scéna II

**Nibelung Zeppelin
žádný text**

Scéna III

Nesmírně působivá na pohled

F. von Moltke: **Byla obrovská a zářila jako stříbro**

2 soprány & 2 tenory: ***obrovská***

F. von Moltke: **a vydávala zvláštní bzučivý zvuk**

F. von Moltke: **Nesmírně působivá na pohled**

F. von Moltke: **Viděli jste obrázky?**

F. von Moltke: **Proč vyrábět takovou věc?**

2 soprány & 2 tenory: **Proč?**

F. von Moltke: **Proč mít na obloze takový doutník, obrovský stříbrný doutník?**

F. von Moltke: **To je jiná otázka**

Scéna IV Nechápal jsem to

New York Times, 7. května 1937: bubnování & 3 tenory: **Kapitán Ernst zalapal po dechu: „Nechápal jsem to“ a vypotácel se ven.**

Hlasatel filmového zpravodajství z roku 1937: **Vzducholod' Hindenburg je zničená. Její tragédie však nezastaví postupující pokrok. Z jejího popela povstane vědění, z jejího osudu ponaučení, které povede k úžasnějším a lepším prostředkům ovládnutí vzduchu. Bude-li tomu tak, její oběti nezemřeli zbytečně."**

Vzducholod' Hindenburg je zničená. Byla tím největším objektem, který dosud vzlétl. Představovala nejnovější pokus člověka o přelet nad Atlantikem. Její tragédie nezastaví postupující pokrok.

Z jejího popela povstane vědění.

Životopisná poznámka k dotazované osobě ve Scéně III:

Freya von Moltke [1911–2010] byla manželka Helmutha Jamese von Moltke, německého aristokrata, který během druhé světové války sloužil v Abwehru [Německé vojenské zpravodajské službě], v níž působil s cílem podlomit Hitlerovu moc. Byl odhalen a v roce 1944 popraven oběšením. Freya žila v Německu během první světové války, v době prezidenta Hindenburga a stoupajícího vlivu Hitlera. Později se usadila ve městě Norwich v americkém státě Vermont, kde v roce 2010 zemřela.

BIKINI

Ve vzduchu - 1

Titulek v New York Times: **Výbuch jaderné bomby**

Odpočítávání: **Deset**

3 tenory [z New York Times]: **Díval jsem se, díval jsem se, jak stoupá**

Genesis [bubnování]: **A Bůh**

Titulek: **Jaderná bomba vybuchla nad flotilou v oblasti Bikini**

Odpočítávání: **Devět**

3 tenory: ***Díval jsem se, jak stoupá do výšky dvou mil***

Genesis: **stvořil člověka**

Titulek: **Dvě lodi se potopily, devatenáct bylo poškozeno, z celkového počtu sedmdesát tři**

Odpočítávání: **Osm**

3 tenory: ***Pořád se to hýbalo***

Genesis: **ke svému obrazu**

Atol - 1

New York Times: 25. července 1946: **Král pozoruje „velkou ránu“ – vládce Bikini nemá co dodat**

Filmař vojenského námořnictva USA: **První záběr! (Klapka)**

Titulek: **Král Bikini Juda sledoval dnešní výbuch jaderné bomby**

2 soprány, 2 tenory: ***Král Bikini Juda sledoval***

Důstojník vojenského námořnictva USA: **No tak, Jamesi, no tak, Jamesi, prosím, řekni jim to**

Titulek: **sledoval dnešní výbuch jaderné bomby v laguně, která byla kdysi jeho domovem**

Genesis: **Jako muže a ženu**

Titulek: **výbuch jaderné bomby v laguně, která byla kdysi jeho domovem, z vrchní paluby této lodi**

Filmař: **Druhý záběr!**

Titulek: **z vrchní paluby této lodi – vládce Bikini nemá co dodat**

2 soprány, 2 tenory: ***kteřá byla kdysi jeho domovem***

Důstojník: **prosím, řekni jim, že vláda Spojených států nyní**

Titulek: **vládce Bikini nemá co dodat**

Genesis: **je Bůh stvořil**

Na lodích – 1

3 tenory – z New York Times: ***Cílem tohoto pokusu***

Genesis: **a Bůh jim požehnal**

3 tenory: ***je změřit účinky***

Genesis: **i řekl jim Bůh**

3 tenory: ***na kov, živé organismy, vzduch a vodu***

Ve vzduchu – 2

Titulek: **Dosud největší výbuch**

Odpočítávání: **Sedm**

3 tenory – z New York Times: ***ohromný, ohromný třpytivý hřib***

Genesis: **„Plodte“**

Titulek: **Obrovský sloup a mrak**

Odpočítávání: **Šest**

3 tenory: ***neustále měnící, neustále měnící svůj tvar a barvu, neustále se měnící***

Americký rozhlasový hlasatel: **Letadlo „Davidův sen“ s jadernou bombou,**

Davidův sen

3 tenory: ***neustále se měnící***

Hlasatel: **startuje ze vzletové dráhy, ze vzletové dráhy,
ze vzletové dráhy**

Genesis: **„a množte se“**

Titulek: **Počet obětí stoupá s dalšími potopenými loděmi**

Odpočítávání: **Pět**

3 tenory: ***je to těžké sledovat lidským okem***

Hlasatel: **Padesát mil za hodinu, řekl bych, nyní šedesát, nyní šedesát**

3 tenory: ***těžké***

Hlasatel: **Nyní rychlost stoupá na sto, sto dvacet**

Genesis: „**a naplňte Zemi**“

Titulek: **Rusko odsuzuje americký plán zkušebních jaderných výbuchů**

Odpočítávání: **Čtyři**

3 tenory: ***Pak se proměnil v obrovský strom***

Hlasatel: **Jaderná bomba je ve vzduchu**

3 tenory: ***obrovský strom***

Hlasatel: **na cestě na Bikini, na Bikini**

Genesis: „**a podmaňte ji**“

Atol – 2

Britský rozhlasový hlasatel: **Malé a odlehlé místo, ideální, jak říkají, pro další jaderný výbuch**

Filmař: **Křižovatka, scéna 24, první záběr!**

2 soprány, 2 tenory – z New York Times: ***Dlouho se díval svým dalekohledem***

Důstojník válečného námořnictva: **Vláda Spojených států chce využít této obrovské ničivé síly**

Genesis: „**a panujte nad rybami v moři**“

Hlasatel: **Malé a odlehlé místo, ideální, jak říkají**

Filmař: **Křižovatka, scéna 24, druhý záběr!**

2 soprány, 2 tenory: ***a pak zamumlal ,velká rána‘.***

Důstojník: **a proměnit tuto obrovskou ničivou sílu v něco, co bude sloužit ku prospěchu celého lidstva**

Genesis: „**nad ptactvem ve vzduchu**“

Na lodích – 2

3 tenory – z New York Times: ***Pět set fotografů, sedm set kamer a zásoba filmového***

materiálu pro polovinu světa

Genesis: „**nade vším živým**“,

3 tenory v kánonu: ***Pět set fotografů, sedm set kamer a filmový materiál pro polovinu světa***

Genesis: „**co se na zemi hýbe**.“

Ve vzduchu – 3

Titulek: **Záblesk desetkrát jasnější než sluneční záře**

Odpočítávání: **Tři**

3 tenory – z New York Times: ***Pak se změnil v obrovský strom***

Americký rozhlasový hlasatel: **Poslouchejte, slyšíte ten rytmický tikot?
Rytmický tikot?**

Genesis: **A Bůh stvořil člověka**

Titulek: **Milion stupňů Fahrenheita**

Odpočítávání: **Dva**

3 tenory: ***rodící neviditelné plody***

Hlasatel: **Dokud slyšíte ten tikot, víte, že bomba ještě nevybuchla**

Genesis: **Ke svému obrazu**

Titulek: **Třicet pět lidí demonstruje na protest**

Odpočítávání: **Jedna**

3 tenory: ***plody Stromu poznání***

Hlasatel: **Nuže, ten metronom už nebudete slyšet dlouho**

Genesis: **jako muže a ženu**

Atol – 3

Britský rozhlasový hlasatel: **Obyvatelé byli přemístěni, přestěhováni na jiný korálový ostrov a dostali nové domovy.**

Filmař: **Křížovatka, scéna 26, první záběr!**

2 soprány, 2 tenory – z New York Times: **bez jakéhokoli upozornění**

Důstojník: **a že tyto pokusy, a že tyto pokusy zde na Bikini**

Genesis: „**Plodte a množte se**“

Hlasatel: **Obyvatelé byli přemístěni**

Filmař: **Křížovatka, scéna 26, druhý záběr!**

2 soprány, 2 tenory: **odvrátil se**

Důstojník: **a že tyto pokusy zde na Bikini jsou prvním krokem tímto směrem**

Genesis: „**A naplňte Zemi a podmaňte ji**“

Na lodích – 3

3 tenory: **deset, devět, osm**

Genesis: „**a panujte nad rybami v moři**“

Důstojník vojenského námořnictva: **Nasadte si sluneční brýle nebo se otočte**

3 tenory: **sedm, šest, pět**

Genesis: „**nad ptactvem ve vzduchu**“

Hlasatel: **otočte se**

3 tenory: **čtyři, tři, dva, jedna**

Genesis: „**a nade vším živým**“

Hlasatel: **otočte se**

Koda

Odpočítávání: **nula, nula, nula**

Genesis: **A Věčný z prachu země vytvořil člověka**

Titulek: **Nejmenší plavky na světě**

Titulek: **atol Bikini stále neobyvatelný**

2 soprány & 3 tenory – z New York Times: **Řekl král Bikini Juda: „Všechno se změnilo. Nic není, jak bývalo.“**

Genesis: **A postavil ho do zahrady v Edenu, aby ji obdělával a střežil**

DOLLY

Klonování

Ruth Deech: **Postupuje se takto**

Deech: **Postupuje se takto**

Richard Dawkins: **Odebrali jádro z vajíčka.**

Dawkins: **Nejsou v něm žádné geny**

Deech: **Odebereme tu DNA**

James Watson: **DNA je záznam – DNA je záznam života.**

2 soprány: **Postupuje se takto**

Dawkins: **Vložili do jádra vajíčka všechny geny – z jiné buňky**

Deech: **Která může být z kůže, vlasů, odkudkoli.**

Gina Kolata: **Odebrali zmrazenou, zmrazenou buňku z vemena. Z mrtvé ovce**

Dawkins: **My, a všechna ostatní zvířata, jsme stroje vytvořené z našich genů.**

Dawkins: **stroje, stroje, jsme stroje** [opakování]

Kolata: **zmrazenou buňku z vemena**

Deech: **Vstříknete ji do enukleovaného vajíčka**

Deech: **Pak ho oplodníte – pomocí malého elektrického šoku.**

Deech: **Začne růst.**

2 soprány: **Začne růst**

Deech: **Neprovedlo se to u lidí, provedlo se to u Dolly**

Dolly

Psaní na stroji: **První úspěšné klonování dospělého savce**

Psaní na stroji/3 tenory: **277 buněk z vemena, 29 embryí skýtá 1 živou ovci**

Pracovník Roslinova institutu: **Dovolte mi, abych představil Dolly**

Dolly: **Béééé**

Kismet: **Chtěli byste být naklonováni?**

3 tenory, dlouhý kánon: **277 buněk z vemena, 29 embryí skýtá 1 živou ovci**

Stephen J. Gould: **Ne, už bych to nebyl já. Jenom genetická kopie.**

Dawkins: **Byl by to opravdu strhující, fascinující zážitek.**

Gould: **Identická dvojčata jsou lepší, přesnější klony než Dolly**

Jaron Lanier: **Klonování je pouze jedním z nových chytrých biologických kousků. Nikoli ten neznepokojivější.**

Kismet – z Genesis: **A postavil ho do zahrady v Edenu, aby ji obdělával a střežil.**

Stroj lidského těla

Dawkins: **My, a všechna ostatní zvířata, jsme stroje vytvořené našimi geny.**

Dawkins: **Stroje, stroje, jsme stroje** [opakování]

Sherry Turkle: **Když Marvin Minsky řekl, že „rozum je stroj z masa“, lidé byli ohromeni.**

Dawkins: **Opice je stroj, který uchovává geny nahoře na stromech,**

Watson: **Zápis lidského života tvoří 3 miliardy písmen,**

Turkle: **Už to nepůsobí tak děsivě.**

Dawkins: **ryba je stroj, který uchovává geny ve vodě.**

Turkle: **připravit se na nový druh – nový druh kybernetického vědomí**

Dawkins: **Jejich jediným cílem je uchovat kód, uchovat DNA.**

Rodney Brooks: **Vždy jsme nahlíželi na naše mozky z hlediska našich nejnovějších**

technologíí

Dawkins: **DNA je molekula – nosič kódované informace – stejně jako počítačová páska.**

Brooks: **Naše mozky byly kdysi parní stroje.**

Dawkins: **V jádru každé živé bytosti není oheň**

Brooks: **Když jsem byl malý kluk, existovaly telefonní přepínací systémy**

Dawkins: **žádný teplý dech, žádná „jiskra života“.**

Brooks: **Pak se z nich staly digitální počítače.**

Dawkins: **Chcete-li porozumět životu,**

Brooks: **Následovaly masivně paralelní digitální počítače**

Dawkins: **přemýšlejte o informačních technologiích**

Brooks: **Nyní snad existují i dětské knížky, které tvrdí, že náš mozek je celosvětová propojená síť.**

Dawkins: **Nemyslím si, že se nějak, tedy zásadně, výrazně lišíme od počítačů.**

Brooks: **Zřejmě tomu ještě pořádně nerozumíme.**

Brooks: **Alan Turing přišel s myšlenkou,**

2 soprány, 2 tenory: ***Alan Turing***

Genesis, bubnování: **A Věčný**

Brooks: **že pokud byste debatovali s počítačem prostřednictvím instant messaging v reálném čase,**

2 soprány, 2 tenory: ***debatovali s počítačem***

Genesis: **přikázal člověku**

Brooks: **a nedokázali rozlišit**

2 soprány, 2 tenory: ***nedokázali rozlišit,***

Genesis: **z každého stromu Zahrady**

Brooks: **zda vám odpovídá počítač nebo člověk**

2 soprány, 2 tenory: ***počítač nebo člověk***

Genesis: **smíš jíst.**

Brooks: **pak ten počítač musí být inteligentní**

2 soprány, 2 tenory: ***musí být inteligentní***

Genesis: **Avšak ze Stromu poznání**

Brooks: **To však nebereme v úvahu spoustu věcí, které děláme navzájem mezi sebou**

2 soprány, 2 tenory: ***nebereme v úvahu spoustu***

Genesis: **dobrého a zlého**

Brooks: **Díváme se jeden druhému do očí,**

2 soprány, 2 tenory: ***díváme se***

Genesis: **nejez**

Brooks: **usmíváme se**

2 soprány, 2 tenory: ***usmíváme se***

Genesis: **protože v den, kdy bys z něho pojedl,**

Brooks: **přítakáme jeden druhému.**

2 soprány, 2 tenory: ***přítakáme***

Genesis: **určitě zemřeš.**

Steven Pinker: **Mohu být oblouzen hezkou hedvábnou květinou. Neznamená to, že jde o skutečnou květinu. Může to pouze znamenat, že toho dost o květinách nevím.**

Dawkins: **My, a všechna ostatní zvířata, jsme stroje vytvořené našimi geny.**

Robert Pollack: **Nemám sebemenší pocit viny, když zapnu nějaký stroj.**

Adin Steinsaltz: **Bud' to stroj je, nebo není. Zásadní otázkou by bylo: Jsi, nebo nejsi za něco odpovědný?**

Turkle: **Nikoli to, co počítat dělá, ale co počítač dělá nám.**

Kevin Warwick: **Lidské tělo je nesmírně omezené. Moc rád bych sám sebe upgradoval.**

Darwin

Dawkins: **Darwinova teorie přirozeného výběru je klíčem k pochopení veškeré existence života.**

Dawkins: **Samoreprodukční molekula skutečně zahájila původ života.**

Dawkins: **Reprodukuje, vytváří kopie a kopie a kopie. Pokud se to povede, v budoucnu budou existovat tisíce kopií.**

Dawkins: **kopie a kopie a kopie** [opakování]

Dawkins: **tyto věci soupeřily v prvotní polévce života**

Dawkins: **Začali kolem sebe stavět buňky – kolonie buněk, které tvoří to, co jsme my.**

Dawkins: **Ty schopné zůstaly, ty špatné nezůstaly.**

Dawkins: **Přirozený výběr. Slepý, nevědomý, automatický proces – nemá účel – v mysli.**

Joshua Getzler: **Evoluce je – v jistém smyslu, vznik nového náboženství.**

2 soprány, 2 tenory: ***Nové náboženství***

Dawkins: **Zamyslete se nad myšlenkou Boha.**

2 soprány, 2 tenory: ***Zamyslete se***

Lanier: **Je obrovský omyl domnívat se, že duchovní impuls vychází z nedostatečné poznávací schopnosti.**

2 soprány, 2 tenory: ***Obrovský omyl***

Getzler: **Takže je to náboženská válka – je to válka mezi náboženstvími.**

2 soprány, 2 tenory: ***Náboženská válka***

Dawkins: **Bůh existuje pouze v podobě memu s vysokou schopností přežití, nebo nakažlivé síly**

2 soprány, 2 tenory: ***Schopnost přežití***

Getzler: **Dvacáté století, kdy bylo od náboženského myšlení upuštěno ve prospěch sekulární a darwinovské ideologie**

2 soprány, 2 tenory: ***Upuštěno***

Dawkins: **Pokud bychom všichni požadovali důkaz, abychom něčemu uvěřili, náboženství by se nikam nedostalo.**

2 soprány, 2 tenory: ***Požadovali důkaz***

Getzler: **Dvacáté století bylo nejhorším pohřebišťem dějin ... a to by nás mělo přimět k zamyšlení...**

2 soprány, 2 tenory: ***Nejhorší pohřebiště***

Interludium

Steinsaltz: **Každá bytost má svůj zpěv – Zpěv psů – a zpěv holubů – zpěv mouchy – zpěv lišky. – Co říkají?**

Roboti/Kyborgové/Nesmrtelnost

Ray Kurzweil: **Technologie je pokračováním evoluce**

Kurzweil: **dokážeme tvořit věci**

Kurzweil: **mnohem rychleji než biologická evoluce**

Kurzweil: **dokážeme tvořit něco inteligentnějšího, než jsme my sami**

Kurzweil: **inteligentní stroje.**

Kurzweil: **stroje, stroje, stroje, inteligentní, 'teligentní stroje** [opakování]

Cynthia Breazeal: **Kismet je mé dítě**

Cynthia: **Zkonstruovat dítě složitým způsobem**

Cynthia: **Jak hrajete roli evoluce?**

Sherry: **Jedno 10tileté dítě mi řeklo**

Sherry: **Roboti jsou jako Pinocchio**

Sherry: **nejsou jako skuteční chlapani**

Sherry: **Jsou víceméně živí**

Cynthia: **víceméně živí**

Sherry: **nemá matku**

Sherry: **nemá sourozence**

Sherry: **neví, že jednou zemře.**

Kurzweil: **Budeme svrženi z našeho trůnu evoluční nadřazenosti**

Bill Joy: **Vytvoříme-li druh inteligentnější než jsme my sami, naše vyhlídky jsou ponuré**

Marvin Minsky: **inteligentní roboti – budou, ach, naší náhradou.**

Bill Joy: **Máme-li vytvořit robotický druh, měli bychom o tom nejdřív hlasovat**

Henri Atlan: **Prorok Jeremiáš**

Atlan: **se rozhodl**

Atlan: **postavit**

Atlan: **umělého člověka**

Atlan: **byl dokonalý**

Atlan: **uměl mluvit**

Atlan: **ihned promluvil k Jeremiášovi**

Atlan: **a zeptal se ho**

Atlan: **„Co jsi to provedl?“**

Atlan: **„Vidíš, tak se mi to povedlo“**

Atlan: **Řekl „Ne, ne, ne, to je špatně.“**

Atlan: **„Od této chvíle,**

Atlan: **když lidé potkají jiné lidi na ulici,**

Atlan: **nebudou vědět,**

Atlan: **zda jsi je stvořil ty**

Atlan: **nebo je stvořil Bůh“**

Atlan: „**Znič mne!**“

Atlan: **A Jeremiáš uposlechl.**

Brooks: **Nemyslím si, že nás roboti nahradí,**

Rod Brooks: **protože to už vlastně nebudeme „my“**

Rod Brooks: **Protože začínáme do svých těl vkládat technologie.**

Cynthia: **To je důvod k zamyšlení** [opakování]

Minsky: **Jdete a koupíte si tento modul**

Minsky: **v obchodě s myslí**

Minsky: **a necháte si ho připojit k mozku**

Minsky: **a pak uděláte kontrapunkt pro čtyři nebo pět hlasů**

Kurzweil: **Naskenuju-li váš mozek,**

Kurzweil: **stáhnu-li tu informaci,**

Kurzweil: **budu mít vaše malé já**

Kurzweil: **právě zde, ve svém osobním počítači.**

Minsky: **Není žádný důvod pro to, aby se lidé smířovali se smrtí**

Minsky: **začneme se přetvářet**

Minsky: **myslím, že se z nás stanou**

Minsky: **úplně jiné bytosti.**

Dawkins: **Kdysi byl**

Dawkins: **život založený na uhlíku,**

Dawkins: **a ten byl nahrazen**

Dawkins: **životem založeným na křemíku.**

Dawkins: **Tato vyhlídka mne znepokojuje,**

Dawkins: **ale možná jsem jen sentimentální**

Deech: **Tady jsme**

2 soprány & 3 tenory: ***Tady jsme***

Deech: **pod Stromem**

2 soprány & 3 tenory: ***opět pod Stromem***

2 soprány & 3 tenory: ***nakonec***

Steinsaltz: **Adamův hřích – když jedl**

Steinsaltz: **příliš spěchal.**

Kismet: **Každá bytost má svůj zpěv, co říkají?**

Cynthia: [mluví s Kismetem jako se svým robotnickým dítětem] **Tak jak se dnes máš?**

Cynthia: **Ano?**

Cynthia: **Máš všechno naplánované?**

Cynthia: **Máš?**

Cynthia: **Máš všechno naplánované?**

Cynthia: **Nechceš si hrát se svou žlutou hračkou?**

Osoby dotazované v části Dolly v chronologickém pořadí

Ruth Deech je bývalá předsedkyně britského Úřadu pro fertilizaci a embryologii [1994–2002], který dohlíží na embryonální výzkum a asistovanou reprodukci a radí vládě v otázkách s tím souvisejících, jako je například klonování. Byla také děkankou St. Anne's College [1991–2004], kde působila i jako odborná asistentka a lektorka, specializující se na rodinné a majetkové právo. Byla členkou správní rady BBC [2002–2006] a správní rady Fondu pro Rhodesovo stipendium [1996–2006]. Nyní je čestnou starší soudkyní londýnské advokátní společnosti Inner Temple.

Richard Dawkins byl prvním držitelem speciálního postu profesora zabývajícího se porozumění vědy veřejností [Charles Simonyi Chair in the Public Understanding of Science] na Oxfordské univerzitě. Největší oblibu získaly jeho knihy *The Selfish Gene* [Sobecký gen], *The Blind Watchmaker* [Slepý hodinář] a *River out of Eden* [Řeka z ráje]. Je držitelem Ceny královské literární společnosti [1987], Ceny Michaela Faradaye [1990], Nakayamovy ceny [1994] a Mezinárodní vesmírné ceny [1997].

James D. Watson spolu s Francisem Crickem a Mauricem Wilkinsem obdržel Nobelovu cenu za fyziologii a lékařství za rok 1962 za objev molekulární struktury DNA. Je autorem publikace *The Double Helix* [Dvojitá šroubovice] a převratné učebnice *The Molecular Biology of the Gene* [Molekulární biologie genu]. Nyní je čestným rektorem Cold Spring Harbor Laboratory v New Yorku, dříve zastával pozici ředitele amerického Národního institutu pro výzkum lidského genomu.

Gina Kolata je už téměř třicet let vědeckou publicistkou pro deník New York Times. Jako první novinářka zveřejnila v USA příběh ovce Dolly. Je autorkou knihy *Clone – The Road to Dolly and the Path Ahead* [Klon – Cesta k Dolly a co dál]. Vystudovala mikrobiologii na Massachusettském technologickém institutu. Vyučuje tvůrčí psaní na Princetonské univerzitě.

Kismet je robot, vytvořený Cynthií Breazeal na Massachusettském technologickém institutu a určený pro sociální interakci s lidmi. Cynthia napsala, že „nová řada aplikací [domácích, zábavních, zdravotních, apod.] urychluje rozvoj robotů, kteří jsou schopni interakce a spolupráce s lidmi a kteří jsou součástí jejich každodenního života.“ Kismet vzbudil zájem sdělovacích prostředků na celém světě.

Stephen Jay Gould [1941–2002] byl v roce 1982 jmenován profesorem zoologie na Harvardově univerzitě a působil jako kurátor paleontologie bezobratlých živočichů v tamějším Muzeu srovnávací zoologie. Byl také hostujícím profesorem biologie na Newyorské univerzitě. Jeho nejúspěšnější knihy jsou *Wonderful Life* [Úžasný život], *The Mismeasure of Man* [Jak neměřit člověka] a *Questioning the Millenium* [Definování milénia].

Jaron Lanier vymyslel termín „virtuální realita“. Je spolutvůrcem první rukavice pro interakci s virtuálním světem a první aplikace virtuální reality v simulaci chirurgických operací. Působil jako hlavní vědecký poradce Advanced Network and Services [1997–2001], hostující vědecký poradce Silicon Graphics [2001–2004] a badatel společnosti Microsoft [2006–2009], nyní pracuje jako mezioborový vědec [od roku 2009].

Sherry Turkle je profesorka sociologie vědy a technologie na Massachusettském technologickém institutu. V roce 2001 založila a nyní působí jako ředitelka MIT Initiative on Technology and Self. Je autorkou knih *Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet* [Život na obrazovce: Identita ve věku internetu] a *The Second Self: Computers and the Human Spirit* [Druhé já: Počítače a lidský duch].

Rodney Brooks je čestným profesorem robotiky Massachusettského technologického institutu, v minulosti byl vedoucím Laboratoře umělé inteligence a Laboratoře počítačové vědy a umělé inteligence tamtéž. Ve svém výzkumu se zaměřuje na konstrukci inteligentních robotů a porozumění lidské inteligenci prostřednictvím vývoje humanoidních robotů. K jeho nejznámějším knihám patří *Cambrian Intelligence* [Kambrijská inteligence, 1999] a *Flesh and Machines* [Tělo a stroje, 2002].

Steven Pinker je profesorem psychologie na Harvardově univerzitě. Do roku 2003 vyučoval na Katedře kognitivní neurovědy na Massachusettském technologickém institutu. Je autorem bestsellerů *The Language Instinct* [Jazykový instinkt] a *How the Mind Works* [Jak

funguje lidská mysl]. Za výzkum zrakového poznávání a psychologie jazyka získal od Národní akademie věd Trolandovu cenu a dvě ocenění od Americké psychologické asociace.

Robert Pollack je profesorem biologických věd na Kolumbijské univerzitě v New Yorku a ředitelem amerického Centra pro výzkum vědy a náboženství. Je autorem knih *The Missing Moment* [Chybějící okamžik] a *Signs of Life: The Language and Meaning of DNA* [Příznaky života: Jazyk a význam DNA], za niž obdržel Cenu Lionela Trillinga a která byla přeložena do šesti jazyků.

Adin Steinsaltz je považován za jednoho z nejvýznamnějších rabínů století. Časopis Time ho označil za „učence, který se objeví jednou za tisíciletí“. Přeložil celý babylonský Talmud do moderní hebrejštiny, angličtiny, francouzštiny a ruštiny. Působil jako badatel na Yaleově univerzitě a v Institutu pro pokročilá studia v Princetonu. Je výjimečný tím, že se snaží sblížit postoje věřících a nenábožensky založených lidí.

Kevin Warwick působí jako profesor kybernetiky na britské Readingské univerzitě. V roce 1998 vzbudil značnou pozornost veřejnosti i odborníků tím, že si nechal vsadit do paže malý počítačový implantát. Patří k hlavním nadšencům, kteří by rádi splynuli s technologiemi a stali se tak prvními kyborgy.

Joshua Getzler je odborný asistent a lektor na St. Hugh's College v Oxfordu a profesor práva a historie práva na Právnické fakultě Oxfordské univerzity. Kromě svého nynějšího oboru studoval i chemii a fyziku. Intenzivně se věnuje výzkumu Darwinova učení jako intelektuální základny ekonomie a dalších aspektů naší civilizace.

Ray Kurzweil vynalezl čtečky pro slepce, hudební syntezátory pro Stevieho Wondera a další přístroje včetně technologie rozpoznávání řeči. Je autorem bestselleru *The Age of Spiritual Machines* [Věk duchovních strojů] a *The Singularity is Near* [Jedinečnost je nablízku]. Massachusettský technologický institut ho roku 1998 zvolil vynálezcem roku. V roce 1994 získal Dicksonovu cenu od Univerzity Carnegie Mellon.

Cynthia Breazeal působí jako profesorka mediálních umění a věd na Massachusettském technologickém institutu, kde založila a nyní vede oddělení osobních robotů. Specializuje se na sociálně inteligentní humanoidní roboty. Je tvůrkyní robota Kismet, o němž napsala: „Mým cílem, je aby Kismet nabyl sociální a komunikativní dovednosti, které získávají lidské děti v průběhu prvního roku života.“

Bill Joy je jedním ze zakladatelů společnosti Sun Microsystems, v níž do roku 2003 pracoval jako vedoucí vědeckého týmu. Spoluvytvořil příručku *The Java Language Specification* a je hlavním designérem prvního „open source“ operačního systému, Berkeley Unix [Berkeley Software Distribution, BSD]. V roce 1997 ho prezident Bill Clinton jmenoval spolupředsedou svého Poradního výboru pro informační technologie. Velký ohlas vzbudil jeho článek publikovaný v časopise Wired „Why the Future Doesn't Need Us“ [Proč nás budoucnost nepotřebuje].

Marvin Minsky [1927–2016] byl emeritním profesorem mediálních věd na Massachusettském technologickém institutu, kde také založil Laboratoř umělé inteligence.

Výsledkem jeho vědecké práce byl teoretický a praktický pokrok v oblasti umělé inteligence. Napsal knihu *The Society of Mind* [Společnost myslí]. Od začátku 50. let minulého století se věnoval možnostem využití počítačového myšlení k popisu lidských psychických pochodů a vybavení strojů inteligencí.

Henri Atlan je emeritním profesorem biofyziky a ředitelem výzkumného centra lidské biologie ve Fakultní nemocnici Hadassah v Jeruzalémě. Působí také jako lektor na Škole vyššího studia sociálních věd [EHESS] v Paříži. Napsal řadu knih o buněčné biologii, imunologii, umělé inteligenci a filozofii biologie. Je držitelem francouzského řádu Rytíř čestné legie.

Povinně publikované texty Divadlo myšlenek a libreto Three Tales © Hendon Music, Inc., a Boosey & Hawkes company
překlad: Hilda Hearne

A NĚCO NAVÍC!
Chcete s námi být intenzivněji?
Nebo nám prostě jen dát dárek?
Staňte se členy KLUBERGu!

Získáte báječný pocit, že přispíváte ke vzniku nových skladeb! Díky Vám se Orchester BERG stane také o něco méně závislý na veřejných zdrojích. A navíc Vás pozveme například na letní klubové akce, kde se potkáte se skladateli i hudebníky!

Roční členství vyjde na 1 476 Kč, pro dva je to 2 808 Kč. Nebo nám můžete každý měsíc posílat 123 Kč / 234 Kč.

ZAJÍMAVOST

Víte, že i kdybychom vyprodali sál jen vstupenkami za plnou cenu, činí příspěvek z grantů a dotací na každou z nich obvykle 700–800 Kč?

přípitek členům KLUBERGu po představení M IS FOR...
Eva Kesslová [Orchester BERG], choreograf Jiří Kylián a patronka KLUBERGu Soňa Červená

FANDÍTE NÁM? STAŇTE SE ČLENY KLUBERGu!

Chcete podpořit jedinečné projekty z oblasti nového umění?
Zajímá Vás, co se v BERGu chystá, a chcete u toho být jako první?
PŘIDEJTE SE!

Patronkou KLUBERGu je paní Soňa Červená, herečka a zpěvačka.
Měsíční členský příspěvek: 123 Kč [jednotlivec] / 234 Kč [ve dvou]

ČLENOVÉ KLUBERGU VZKAZUJÍ

„Jste úžasní, jak se neustále zdokonalujete a vymýšlíte nové a nové nápady!!! Gratuluji, obdivuji a držím palce:-)!!!!“ Martina B.

„Držím palce do další činnosti, obdivuji koncepci a koncerty se mi moc líbí.“ Jana M.

DĚKUJEME VŠEM ZA PODPORU!

Více informací: www.kluberg.cz

Obrátit se můžete také na Evu Kesslovou – T: 604 205 937, E: kluberg@berg.cz

DĚKUJEME TĚM, KTEŘÍ NÁM POMÁHAJÍ!

DÁRCI: Věra Babišová, Martina Bahbouhová, Radvan Bahbouh, Jarmila a Pavel Baudišovi, Soňa Červená, Jan a Zora Činčerovi, Petr Doležal, Světlana Jägerová, Ondřej Jäger, Jakub Koutník, Tibor Lopušán, PGK, Kristián Suda, Tomáš Svatoň, Eva a Ivan Špírkovi, Helena a Martin Vágnerovi

KLUBERG [klub dárců Orchestru BERG]

Martina & Radvan Bahbouhovi, Eva Bendová, Petr Beneš, Šimon Caban, Soňa Červená, Nevelina Dodovová, Hana Dvořáková, Václav Eis, Petr Foltánek, Běla Hátlová, Anna a Petr Hejlovi, Lucie Chrápavá, Pavel Keller, Drahoslava Krnáčová, Rudolf Kryl, Jiří Kubíček [ve dvou], Rudolf Leška [ve dvou], Jana Lukešová, Jana Macharáčková, Jiří Malíř, Jana Maříková, Alena Miltová, Mahulena Nešlehová, Jáchym Novotný, Iva Riley, Ivan Studený, Kristián Suda, Kateřina Svatoňová, Ing. Tomáš Svatoň, Ondřej Svoboda, Šárka Svobodová, Vladimíra Šefranka, Tomáš Šenberger, Eva & Ivan Špírkovi, Milan Štěrba, Danilo Tuzar, Yvona Vágnerová, Vladislava & Martin Valchářovi, Jan Vít, Petr Vlasák, Dušan Vymětal, Zuzana Zubercová a jeden anonymní člen

ANDĚLÉ [dobrovolníci]

Věra Babišová, Radvan Bahbouh, Eva a Tonda Blomannovi, Jan Brázda, AK Anna Císařová & Peter Babiš, Dominik Dvořák, Josef Dvořák, Pavel Dvořák, Rut Fialová, Ondřej Holas, Pavel Hons, Veronika Jaklová, Aleš Janíček, Tomáš Jindříšek, Jitka Kloučková, Adam Kneblík, Šimon Kočí, Ivana Kolářová, Johana Kratochvílová, Petr Kubík, Maja Madárová, Daniel Mikolášek, Alena Miltová, Martin Pavala, Michal Pečeňa, Kateřina Plevová, Eva Ridenourová, Michael Romanovský, Michaela a Howard Sidenberg, Petr Somol, Jonáš Starý, Barbora Šlosárková, Lukáš Trnka, Pavel Trnka, Jan Trojan, Pavel Trojan Jr., Šimon Urban, Michaela Volfová a David Zábanský ...

PODPOŘILI

Ministerstvo kultury ČR, Hlavní město Praha, Praha 1, Partnerství OSA

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

KlasikaPlus, Český rozhlas, HISvoice, Harmonie

Děkujeme kreativní agentuře Brainz.cz za vizuální styl.

texty: Eva Kesslová, David Allenby [rozhovor „Divadlo myšlenek“]

překlad rozhovoru a libreta: Hilda Hearne

korektura: PhDr. Alena Miltová

fotografie: Wonge Bergmann [Korot / Reich], Karel Šuster [Vrábel, INspiraCe], Pavel Hejný [BERG]